

desk@pobjeda.me

Ekologija

ZANIMLJIVOSTI: Biljke bez bodljivi čuvaju mesožderi

Grupa istraživača, koja je proučavala život u savani, otkrila je da biljne vrste koje nemaju nikakvu prirodnu zaštitu, poput trnja, svoj opstanak u velikoj mjeri duguju životinjama koje se hrane mesom, jer biljojedi, zbog straha od njih, izbjegavaju ta područja.

Naučnici zato upozoravaju da bi dalje opadanje broja velikih predatora imalo poguban uticaj na veze koje postoje između mesoždera, biljojeda, biljaka i

ljudi.

- Studija pokazuje da mesožderi, poput leoparda i divljih pasa, određuju mjesto hranjenja biljojeda, a oštri biljni izraštaji, poput trnja, njihov način ishrane. To znači da se biljke mogu zaštititi od biljojeda tako što će pustiti bodlje ili da rastu na prostorima kojima gospodare mesožderi, predatori njihovih neprijatelja - izjavio je za BBC koautor studije Adam Ford, sa Univerziteta Britanske Kolumbije, u

Kanadi.

Ford predviđa da će se u pojedinim područjima poremetiti ekološka ravnoteža između životinjskog i biljnog svijeta. - Razvojem ljudskih aktivnosti dolazi do opadanja broja predatora. Biljojedi, poput impale, sve više zalaze u doskora za njih rizična područja, sve više hrane se omiljenom vegetacijom, i samim tim, omogućavaju širenje trnovitih vrsta - objasnio je on.

Dr Igor Pajović o rezultatima naučnoistraživačkog projekta „Lovćen“

Otkriveno 12 vrsta komaraca

Piše: Dragica Šaković

PODGORICA - Koliko vrsta komaraca ima u Crnoj Gori i kako su rasprostranjeni znaćemo krajem 2017. godine, kada se završavaju dva naučnoistraživačka projekta koje sprovede domaći i međunarodni naučnici. Prvi, pod nazivom „Lovćen“, bavi se nadzorom invazivnih i domaćih vrsta komaraca i patogena koje oni mogu da prenose u Crnoj Gori. Okupio je 30 istraživača, 10 institucija i jedno preduzeće („Hemko“ iz Podgorice). Nosilac posla je Biotehnički fakultet Univerziteta Crne Gore, a finansira ga Svjetska banka sa 390.000 eura, kroz HERIC projekat.

Ciljevi projekta

Rukovodilac projekta dr Igor Pajović kaže da je „Lovćen“ uspješno startovao. On podsjeća koji koji su najvažniji ciljevi koji se njime žele postići. Prvo,

SZO: Vektorske bolesti prijetnja zdravlju

Klimatske promjene najveći uticaj imaju na tzv. vektorske bolesti. Riječ je o bolestima u kojima uzročnik izvjesno vrijeme, prije nego što dospje u svog domaćina, provede u prenosniku (vektoru), a to su insekti, najčešće komarci.

Svjetska zdravstvena organizacija navodi da od svih insekata koji prenose bolesti oni predstavljaju najveću prijetnju zbog toga što sire groznicu Zapadnog Nila, malariju, čikungunja groznicu, dengue, groznicu doline Rift. Od tih bolesti svake godine umre nekoliko miliona ljudi, a stotine miliona se zarazi. U svijetu postoji više od 3.000 vrsta komaraca. Stručnjaci kažu da se njihov broj stalno povećava i da sve brže osvajaju nova područja. To najbolje ilustruje podatak da svako povećanje temperature vazduha za samo 0,1 stepen Celzijusa širi stanište komaraca i do 150 kilometara na sjever.

Provjera efikasnosti nepesticidnih materija

utvrđivanje vrsta komaraca koji postoje u našoj zemlji a drugo, da li su i koji od patogena, čiji su komarci vektori, prisutni ili su u toku eksperimenata kojima se utvrđuje koliko je efikasna nehemijaska i biorazgradiva zaštita od komaraca.

- Utvrđeno je i prisustvo 12 različitih vrsta komaraca, među kojima su neke potencijalni prenosioci patogena. Predstoje brojne aktivnosti među kojima su provjera sociološko-ekono-

mskog uticaja tih insekata i bolesti koje oni mogu da prenose, nabavka materijala i tehnika za utvrđivanje patogena u komarcima, korišćenje savremenih tehnologija kreiranjem aplikacije za mobilne telefone, uz konstantno uzimanja uzoraka sa terena - kaže Pajović.

njava Pajović.

Prigotavljen za projekat „Lovćen“ počele su prolijetos, a rad na terenu u junu. Do sada su urađeni ili su u toku eksperimenata kojima se utvrđuje koliko je efikasna nehemijaska i biorazgradiva zaštita od komaraca. - Utvrđeno je i prisustvo 12 različitih vrsta komaraca, među kojima su neke potencijalni prenosioci patogena. Predstoje brojne aktivnosti među kojima su provjera sociološko-ekono-

SIT metoda

Prema njegovim riječima, kada cio sistem zaživi, Crna Gora biće jedna od pet zemalja svijeta u

U okviru „Lovćena“ četiri člana naučnoistraživačkog tima prošla su obuku u inostranstvu. Dr Igor Pajović kaže kako je to dodatni kvantitet tog projekta. - Uprkos međunarodnim kontaktima pozicija naših institucija u nekim naučnim oblastima nije povoljna jer nemaju dovoljno jake veze sa nekim uglednim evrop-

koji će se primjenjivati cjeloviti koncept praćenja komaraca kakav propisuje Centar za prevenciju i kontrolu bolesti SAD-a (CDC) i Evropski centar za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC), a sve članice Evropske unije i one koje to žele da postanu, moraću da ga primijene.

Osim toga, u okviru projekta „Lovćen“ istraživači koriste relativno novu naučnu metodu (SIT) koja je do sada primjenjivana u Italiji i Sjedinjenim

Šansa da mladi naučnici ovladaju visoko tehnološkim vještinama

skim naučnim centrima, slične strukture, koji su uspješni u aplikacijama za programe FP7 i Horizon 2020. Takođe, mnogi naši istraživači imaju ograničene mogućnosti da ovladaju visoko tehnološkim vještinama. To su dva najveća problema kada govorimo o učesnicima u istraživačkim projektima u Evropskoj uniji - kaže Pajović. Zbog toga su, dodaje on, u

okviru projekta „Lovćen“ osmišljene aktivnosti među kojima su učesnici crnogorskih naučnika u međunarodnim konferencijama, dolazak stranih istraživača u našu zemlju, formiranje međunarodnog konzorcijuma... - Vjerujemo da će to pomoći boljem pozicioniranju Crne Gore u evropskim naučnim krugovima - kaže Pajović.

Američkim Državama, zbog koje je Biotehnički fakultet uvezao oko 20.000 sterilnih azijskih tigrastih komaraca. Riječ je o tome da se sterilni mužjaci puštaju u prirodu, a ženke se sa njima pare i polažu jaja iz kojih se ne mogu razviti larve. Na taj način smanjuje se populacija komaraca.

Sterilne jedinke istraživači su ove godine u dva navrata, tokom avgusta i septembra, puštali u Radovićima na poluostrvu Luštica. Pobjednik sagovornik kaže da su rezultati koji se odnose na smrtnost sterilnih komaraca prilikom transporta relativno dobri, a rezultati koji se odnose na disperziju otpuštenih jedinki u prirodnoj populaciji ohrabruju. - Svakako, u nauci nije moguće

izvući relevantne zaključke na osnovu jednogodišnjih rezultata pa ćemo istraživanja nastaviti još dvije sezone, odnosno godine. U međuvremenu, za narednu godinu, biće uvezena nova količina sterilnih komaraca - najavljuje Pajović.

Tigrasti komarci

Drugi projekat u čijem su fokusu takođe komarci, sprovodi Biotehnički fakultet u saradnji sa Poljoprivrednim fakultetom iz Novog Sada i Prirodnačkim muzejom Crne Gore. Njegova realizacija počela je 2012. i to je prvi put poslije 30 godina da se u Crnoj Gori radi monitoring komaraca.

- Napravljena je pauza, između ostalog, i zbog obaveza na „Lovćenu“. Međutim, posao ćemo nastaviti naredne godine postavljajući mreže na sjeveru države i ponavljanjem sakupljanja u Nikšiću. Sustinski, ovaj projekat tretira samo tigraste komarce i na osnovu njega treba da se dobiju naučno validni podaci samo o tigrastim komarcima, njihovoj rasprostranjenosti i ukupnom uticaju na ljude u Crnoj Gori - kaže Pajović.

Inače, rezultati dvogodišnjeg istraživanja pokazali su da se azijski tigrasti komarac (Aedes albopictus) nastanio na Crnogorskom primorju i u centralnom dijelu Crne Gore.

Komarci prenose brojne bolesti

Komarci prenose groznicu Zapadnog Nila, malariju, čikungunja groznicu, dengue...

Prigotavljen za projekat „Lovćen“ počele su prolijetos, a rad na terenu u junu

Dr Igor Pajović